

A1 TÜRKGÇE

UZUN TEZİ

“OTEL ODALARI”

KELİME SAYISI: 3930

Araştırma Sorusu: “Yusuf Atılgan’ın Anayurt Oteli adlı yapıtında odak figürün var oluş sorunu hangi yönleriyle ele alınmıştır?”

İÇİNDEKİLER

1. Giriş	3
2. Var Oluş Sorunu.....	6
2.1. Zebercet ve Yalnızlık.....	6
2.2. Zebercet ve İletişimsizlik.....	10
2.3. Zebercet ve Yabancılaşma.....	13
2.4. Cinayet ve İntihar.....	15
3. Sonuç.....	18
4. Kaynakça.....	20

Giriş

Modern çağın insanının içinde bulunduğu en temel sorunların başında toplumsal uyumsuzluk veya başka bir tabirle toplumsal yabancılaşma gelir. Giderek içine kapanan bireyler, sorunlarını paylaşabileceği birilerini etrafında bulamayınca ailesine ve içinde bulunduğu topluma karşı yabancılaşmaya başlar. Bu yabancılaşma sadece bireysel olarak kalmamış toplum-kışı, içgüdü-duygu gibi kavramlara uzanmıştır. Kışı toplumdan uzaklaşarak yabancılaştıkça, insanlarla iletişim kurmayı bırakarak yalnızlaşır.

Yusuf Atılğan'ın Anayurt Oteli yapıtında yabancılaşma ve buna bağılı yalnızlık temaları ana figür Zebercet üzerinden işlenmiştir.

Zebercet, babasından kendisine kalan Anayurt Oteli'nin hem kâtipliğini hem de işletmeciliğini yapmaktadır ve zamanının büyük bölümünü otelde geçirmektedir. Otelde günlük işler monoton bir şekilde devam ederken Ortalıkçı Kadın ile duygusal yönden bir mana taşımayan bir ilişki içerisinde. Zebercet'in hayatı otele gecikmeli Ankara treni ile gelen kadın ile değişir.

Kadın otelde bir gece kaldıktan sonra ayrılır. Zebercet, kadının kaldığı odayı, onun otele tekrar döneceğini düşündüğünden dolayı kimseye vermez. Ancak kadın otele bir daha hiç gelmez. Kadının otele geri dönmemesi Zebercet'te büyük hayal kırıklığına yol açar. Zaten çocukluğundan beri sürekli olarak insanlar tarafından küçük düşürüldüğünü düşünen Zebercet'in ruhsal durumu gitgide kötüye gider. Zebercet'in saplantılı bu ruh hali bir gece Ortalıkçı Kadını boğarak öldürmesine sebep olur. Zebercet'in bu cinayet sonrasında yaşadığı travma ve hapse atılma korkusu onda intihar fikrinin belirmesine sebep olur. Yapıtın sonunda Zebercet ölümü bir kaçış ve kurtuluş olarak görerek intihar eder.

Atılğan'ın diğer yapıtlarında da bu temalar ağırlıklı olarak kullanılır. Örneğin “Aylak Adam”¹ adlı yapıtında yabancılaşma ve yalnızlık teması “C.” Üzerinden işlenmiştir. Zebercet gibi evlilik yapmadan ilişki yaşayan ve toplumdaki bireylerle bağlantı kurmayan iletişimsiz bir karakterdir “C.” Her iki karakterde de önceden maruz kaldıkları küçümsemelerin sonucunda kendi içlerine kapanmaları ve yabancılaşmaları ele alınmıştır.

Var oluş sorununu ele alan bu tez var oluş genel başlığı altında yalnızlık, iletişimsizlik, yabancılaşma ve suç-intihar alt başlıklarıyla dört bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümünde ana figürün yalnızlaşma süreci aktarılmıştır. Bu yalnızlaşmanın figürün Geriye dönüş tekniği ile verilen geçmişinin özgüveninin yok olmasına neden olması ve güçsüz fiziksel özellikleri ile ruhsal durumunun paralelliği gözlenmiştir. Güçsüzlüğü ve çaresizliği sanki kendi iradesi dışında gibidir. Fiziksel güçsüzlüğü ruhsal güçsüzlüğüne neden olmuş, çevresini ve var oluşunu sorgulamaya iteklemiştir Zebercet'i ve dış dünyaya sırtını dönmesine neden olmuştur.

İkinci bölümde yabancılaşmanın iletişimsizliğe yol açması ve bu iletişimsizliğin ana figürün davranış motifini oluşturulması araştırılmıştır. Kullanılan leitmotif tekniğinin monoton ve tekniğin kendisi gibi tekrarlardan oluşan Zebercet'in hayat tarzını aktarmak için kullanıldığı incelenmektedir. Ve bu tekdüze hayata sahip olmanın diğer insanlara baktığında onların hayat çeşitliliği üzerine daha da dışlanmış hissetmesine, yabancılaşmasına etkisi görülmektedir.

Üçüncü bölümde ise yabancılaşmanın Zebercet' in içgüdülerinin daha ağır basmasına, ancak bu baskınlığın hayallerinde idealize ettiği kadın figürüne uygun birini bulmasıyla azalmasına böylelikle duygularının da faaliyete geçmesine değinilmiştir ve bu durumdaki ruhsal durumu bilinç

---

¹ Atılğan, Yusuf . Aylak Adam. 50. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, Mart 2017

akışı tekniği ile verilmektedir. Ancak bu kişinin gidip gelmesi, monoton hayatının içinde sapkınlıklarının tek düzensiz olgu olmasına sebep olmaktadır. Aynı zamanda başkalarıyla kurduğu iletişimsizlikler sonrası insanların aklında yer etmemesine üzülmeye çevresine yabancılaştığının bilincinde olduğunu göstermektedir.

Tezin dördüncü bölümüne geçildiğinde eserin ana izleklerinden cinayet ve intihar ele alınmıştır. Bu bölüm Zebercet' in amaçsız hayatında ilk kez radikal bir karar alması ele alınmaktadır. Bu kısımda var oluşunu sorgulaması sırasında içinde az da olsa bir umudun bulunduğunu ancak en son onu da kaybettiği hayatındaki iletişimsizlik ve yalnızlığın içini boğması sonucu anlamız hayatının izlerini taşıyan Ortalıkçı Kadın'ın hayatını sonlandırması işlenmektedir. Ancak bu “cinayet” sonrası büyük bir pişmanlık görülmektedir ve pişmanlık arkasından intiharı getirir. Bu intihara kadar giden duygu yoğunluğunun ve yaşamdan kopuşun da işareti olmuştur.

Yusuf Atılğan'ın “Anayurt Oteli” adlı yapıtı üstüne yapılan bu tezde Zebercet üzerinden işlenen temalar aktarılırken yabancılaşmanın birey üstündeki etkilerinin ele alınışı saptanmaya çalışılmıştır. Bu yabancılaşmanın iletişimsizlik ve yalnızlık üzerinden giden süreci ele alınmıştır. İncelemelerde odak figürün davranış ve düşüncelerinin geçmiş ile bağlantısı, dışlanmışlığı sürecinde hissettiklerinin toplumdaki yerinin nasıl etkilediği irdelenmiştir.

Gelişme

1-VAROLUŞ SORUNU

1.1 Zebercet ve Yalnızlık

Zebercet'in yaşadığı çevreye yabancı olması onun yalnızlaşmasına sebep olmuştur. Bu durumun temel sebeplerinden biri de ailesi ve geçmişinden getirdiği anılardır. Zebercet çocukluğundan beri toplumdan uzak kalmış, alay konusu olarak dışlanmış ve bu yüzden küçüklüğünden beri bir eziklik hisseden ve kişiliği de buna göre şekillenen bir figür olarak ortaya çıkmaktadır. Karakterinin fiziksel gücü kadar zayıf olması çevresi ile etkileşim kurmasındaki en önemli engellerden biridir.

Yapıtta Zebercet'in bu görünümünü onun var oluş sorununu desteklemek adına betimleme tekniği kullanılarak okuyucuya aktarılmıştır.

“Orta boylu denemez; kısıda değil. Askerliğindeki ölçülere göre boyu bir altmış iki, kilosunu elli dört. Şimdilerde, otuz üç yaşında, gene don-gömlek kantara çıkırsa elli altı ya da elli yedi kiloyu bulur. İki yıldır karın kasları gevşemeye başladı. Başı bedenine göre büyükçe, alını geniş; saçları, kaşları, gözleri, bıyığı koyu kahverengi; yüzü kuru...” (Atılğan, s.12)

Zebercet'in kısa denebilecek bir boya sahip olması, onun fiziksel olarak zayıf bir insan olarak tanımlanmasına neden olmaktadır. Zebercet'in fiziksel olarak zayıf bir figür olması, onun ruhuna da yansıtılarak saf bir insan olmasına sebep olmuştur.

Zebercet'in fiziksel özelliği bakımından zayıf olmasının nedeni erken doğum sonucu dünyaya gelmesidir. Annesinin anılarından yola çıkarak okuyucuya nasıl doğduğunun hikayesini aktarmıştır. Bu anılar geriye dönüş tekniği ile aktararak, çocukluğundan beri fiziksel olarak küçük bir figür olarak sayılmasının onun karakterinin gelişimi üzerindeki etkisine dikkat çekmek amaçlanmıştır. Zebercet yedi aylıkken çok ufak bir bebek olarak doğduğu için babası onu eline

aldığında “*pamuğa sarılıp inci kutusuna yatırılır bu: Zebercet koyun adını.*” (Atılgan, s.13) Sahip olduğu adın anlamının mücevher olması, Zebercet’in doğuşundan itibaren alay konusu olmaya açık hale getirmiştir. Zebercet’in bu durumu gerek annesi gerek babası tarafından da alay konusu olarak görülür, ki bu Zebercet’in aile kurumunda dahi kendisine yer edinmemesini yansıtmaktadır.

“*Patlama oğlum; şu külü alayım. Ananın karnında yedi ay nasıl durdun?*” (Atılgan, s.13)

İlkokulda, arkadaşı Mühittin “*Anası oğlan doğurmuş, Zebercet hamur yoğurmuş*” (Atılgan, s.28) diye dalga geçmiştir. Muhittin bu sözü ile Zebercet’in naif kişiliği ve zayıf fiziksel özellikleri nedeniyle erkek çocuğuna benzemediğini ima etmektedir. Zebercet’in askerlik anılarında da benzer bir durum karşımıza çıkmaktadır. Zebercet’in askerlik günlerinde gittiği genelevde arka pencereden girerken fiziksel güsüzlüğünden dolayı zorlanması, etraftakiler tarafından alay konusu olmasına sebep olmuştur. Karşısındaki kadınında uzun boylu olduğunu bir kaç kez tekrar etmesi takıntıları olan bir figür olduğunu da göstermektedir. Ayrıca fiziksel olarak da çevresinden farklı olduğu ve çevresindekiler ile uyuşmaması görülmektedir.

“*Kollarından tutup içeri çekerlerdi. Kimi günler yukarıda bir erkekle olurdu. Oturup beklerdi. ‘Uzattı seninki enişte’ Gülüşürlerdi. (...) Kadın inerken sözcüklere uymayan bir sesle. ‘Aa, küçük askerim gelmiş’ derdi.*” (Atılgan, s.46)

Dışarıdan bakıldığında askerlik günlerinden kalma bir genelev anısı gibi gözüksede Anlatıcı’nın dikkat çekmek istediği nokta Zebercet’e söylenen kinayeli söylemler, gülüşmeler ve fiziksel özelliğinden dolayı pencereden girerken başka birinin yardımına ihtiyaç duymasının nedeni bir erkek olarak toplumda alay konusu olmasıdır.

Zebercet’in kısa olarak betimlenen çelimsiz dış görünüşü, onun kadınlar tarafından alaya alınmasına ve erkek muamelesi görmeyerek, askerliğinde bile bir erkek olarak ciddiye alınmayarak

aşağılandığı görülmektedir. Bu durum onun insanlardan uzaklaşarak, yalnızlaşmasına sebep olmaktadır. Yapıtta Zebercet'in insanların gerçekten gerekli olup olmadığını sorgulaması, çocukluğundan beri başkaları tarafından aşağılanmasından dolayıdır.

Ailesinin ve çevresinde etkisiyle Zebercet karmaşık ve karanlık bir iç ruh haline sahiptir. Bu duygular yabancılaşma, bunalma ve yalnızlaşma olarak tanımlanabilir. Zebercet'in her günü aynı tekdüze hayatı yaşar ve sahip olduğu şeyleri değiştirmeye ihtiyaç duymaz. Onun için hemen her gün, bir önceki günün tekrarından ibarettir. Yaşamı monoton ve sıradandır. Bu rağmen Zebercet'in iç dünyası karmaşık bir yapıya sahiptir. Duygularıyla iç güdüler arasında gidip gelmekte, toplumda belirgin bir yeri olmamasına rağmen kendisinin bu toplumdaki yerini, ve genel olarak hayattaki yerini sorgulamaktadır. Ancak iç dünyasından dış dünyaya doğru adım atamamaktadır.

Zebercet büyürken karşılaştığı olumsuzluklar sebebiyle topluma ve insanlara bilinçsiz olarak yabancılaşmıştır. Kendini dış dünyaya açtığı zamanlarda etrafındaki insanların onunla dalga geçmesi onun dış dünyaya kendini daha da kapamasına sebep olmaktadır. Bu durum Emekli Subay'a karşı olan tedirgin duruşunda da gözlemlenmektedir. Emekli Subay ile aralarında az da olsa bir diyalog bulunmasına rağmen Subay ile aynı ortamda olmak onu tedirgin eder.

“Adamın öğle sonları, geceleri salonda oturuşu Zebercet'i tedirgin ediyor, yalnızlığının rahatlıklarına, sözgelimi eskiden olduğu gibi arada kalkıp salonda dolaşmasına, seyrek de olsa gerektiğinde burnunu karıştırmasına, (...) engel oluyordu.” (Atılgan, s.23-24).

İçinde dizginleyemediği dürtülerine yapıtın sonunda daha fazla dayanamayan Zebercet, koca dünyada yapayalnız kalmış, hayal ettiği kadın figürünü bulamamıştır. Gün geçtikçe artan yalnızlık duygusu onun çaresizce hiç bilmediği birine bağlanmasına neden olur, bu durum Zebercet'in

tekdüze ve soyutlanmış yaşamında yeni bir yön ortaya çıkarır. Bu değişim içgüdüsel bir yaşamdan duygulara daha çok yer verilen bir yaşama geçiştir.

Zebercet'in yalnız yaşamındaki temel sığınağı oteldir. Yapıta ismini veren Anayurt Otel'i eserin geçtiği ana uzamdır. Otel, Zebercet ile bütünleşerek onun bir parçası olmuştur. Zorunda olmadıkça otelden çıkmayan Zebercet, çıktığında kendini huzursuz hissettiğini belirterek otele olan bağlılığının sadece maddi değil aynı zamanda manevi bir boyutunda olduğunu vurgulamıştır. Zebercet için Anayurt Oteli sadece içinde yaşanılan bir yer değil, kendini ait hissettiği ve toplumdan uzak kalabildiği bir sığınaktır.

Otel, Zebercet'i kendisini acımasızca ezen dünyanın tehlikelerinden koruyan mekânı simgelemektedir. Zebercet'in hayatını mekânla iç içe geçirmesi, korunmuşluk hissinin ortaya çıkışına sebep olur. Bu uzam sanki Zebercet'i kanatlarının altına alıp korumaktadır. Uzam bir otel olduğu için birçok farklı insana kalma imkanı vererek kişiye özel bir yuva olmaktan çıkar. Otel uzamı, Zebercet'in iç dünyasını şekillendirmektedir. Otelin iç karartıcı karanlık odaları, odak figürünün iç dünyasını yansıtmaktadır. Bunun yanı sıra Zebercet'in otelinde uzun bir süre kalan kişiler de saplantılı ve suçlu kişilerdir. Örneğin Zebercet'in de yakınlık gösterdiği kendini emekli subay olarak tanıtan adam, öz kızını öldürmüştür. Zebercet'in çevresinde bulunan bu tür saplantılı ve suçlu kişiler, onun kırılğan ruh dünyasının derinden etkilenmesine ve gitgide yalnızlaşmasına, çevresinden uzaklaşmasına sebep olur.

1.2 Zebercet ve İletişimsizlik

Zebercet, çevresi ile iletişim kurmakta zorlanan bir figürdür. Hayatı boyunca insanlar tarafından aşağılanmış ve küçük görülmüş bir figür olması onun kendine yeni bir dünya yaratmasına sebep olmuştur. Otelden neredeyse hiç ayrılmadan ve insanlarla olan iletişimini en azda tutması, onun kendi içine kapanmasına sebep olmaktadır. Otele gelen insan sayısının fazla olmasına rağmen, onlarla kurduğu iletişim merhabayı geçmemektedir. Fırsatı olduğu halde insanlarla etkileşim kurmaması kendisini onlara yakın, onlardan bir olarak görememesindedir. En yoğun iletişim kurduğu kişi otelde çalışan Zeynep adlı ortalıkçı kadındır. Buna rağmen onunla bile çok sık konuşmaz. Ara sıra birkaç müşteri ile sohbet eder ama yinede hiç biriyle bir iletişim içerisinde değildir.

Zebercet hayatında özel olarak birine ilgi duymamış, insanlarla ilişkilere kayda değer önemler vermemiş, soyutlamıştır kendini fakat gecikmeli ankaralı treniyle gelen kadın ile bu durumda değişiklik olur. Ancak o da otelden kısa bir süre sonra ayrılmıştır. Zebercet kendi hayal dünyasında kadın ile iletişime geçer. Onu idealize eder. Zebercet'in hayallerinde canlandırdığı bu kadınla kurduğu iletişim bilinç akışı tekniği ile aktarılmıştır. Bu hayali iletişim ile anlatıcı odak figürünün iletişimsizliğinden dolayı bir hayalpereste dönüştüğünü vurgulamaya çalışmıştır. Bu yüzden Zebercet yaşadığı gerçek dünyanın yanı sıra hayallerinde gecikmeli Ankara treniyle gelen kadın ile kurduğu dünyada yaşamaktadır. Hayallerinde gecikmeli Ankara treniyle gelen kadını idealize etmekte ve bu da onu görmediği vakitlerde hayatını daha da anlamsızlaştırmaktadır.

Kadının bıraktığı gibi duruyordu her şey: yatağın ayakucuna doğru atılmış yorgan, kırışık yatak çarşafı, terlikler, sandalye, başucu masasındaki gece lambası, bakır küllükte bitmeden söndürülmüş iki sigara, tepside çaydanlık, süzgeç, çay bardağı, kaşık, küçük bir tabakta beş şeker...” (Atılgan, s.41)

Kendi hayal dünyasında yaşamını sürdüren Zebercet, otele gelen insanlar için ”Dışardaki insanlara benzemiyorlar” demesi onun topluma, insanlara ne kadar yabancı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Zebercet’in yabancılaşması o denli güçlüdür ki kendisini olduğu gibi kabul etmekten çok uzaktır hatta kabul edilecek bir benliğin varlığından dahi kuşku duyulacak bir portre çizer.² Bu özelliğinden dolayı insanlarla iletişim kurmakta ciddi problemler yaşayan Zebercet, otelin dışında tanıştığı kişilere kendini farklı kimliklerle tanıtır. Her zaman gittiği berbere kendini kasabaya yeni gelmiş bir yabancı olarak tanıtırken, sinema çıkışında tanıştığı delikanlıya ise Ahmet olduğunu söyler. Bu durum dış diyaloglar şeklinde aktarılmıştır. Dışarı çıktığında her zaman tıraş olduğu berbere gitmek yerine, çarşıdaki her hangi bir berbere gitmek daha çok işine gelmektedir. Berberin ona yönelttiği “*Buralı mısınız?*” (Atılğan, s.21) sorusuna bir iş için geldiğini söyler . Bunun sebebi Zebercet’in dış dünyaya yapıt boyunca kapalı olan kapılarıdır. Ait olması, benimsemiş olması gereken yerden de kendini soyutlamıştır.

Zebercet’in kendi iç dünyası içine kapanması ve kimliği hakkında bilgi vermemesi leitmotif tekniği ile yapıtta birçok kez tekrarlanmıştır. İzleyici olarak girdiği mahkemeden çıktıktan sonra bir parka gitmiş ve orada tanıştığı yaşlı bir adamla da benzer bir diyalog yaşamıştır. Zebercet insanlarla iletişim kurmaktan çok hoşlanmayan biri olarak adamın kendi yakınına gelmesi onu rahatsız etmektedir. “*Boş sıralar dururken ne vardı buraya oturacak...*” (Atılğan, s.76) Zebercet kendisine dokunmayan durumlardan bile şüphe duymaktadır.

İhtiyar adamın sigara isteği üzerinde aralarında bir konuşma başlar.

“*Paketi çıkardı, uzattı; kendisi de aldı. Bir kibritle ikisini de yaktı. -Sağolun. Yabancı mısınız?- Efendim?...Nerede çalışıyorsunuz? Nüfus’ta.*” (Atılğan, s.76)

---

² Yolalan, R. (2009). Yusuf Atılğan'ın Romanlarında Birey ve Birey Sorunları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne

Devam eden konuşmalarında, yaşlı adamın “Kimlerdensiniz?” sorusuna cevap verirken tereddüt etmiştir. Zebercet’in yaşadığı bu durum iç monolog tekniği ile aktarılmıştır. Bunun nedeni kendini insanlara ifade etmekten çekinmesidir.

“Bir şey uydurabilirdi gene; Adana’dan buraya geldiklerini söyleyebilirdi. Tanıyacak mıydı?” (Atılğan, s.77) Odak figür, kendi yabancılaşmasını sonlandırmak yerine, onu daha ileri boyutlara taşımaya devam eder. Bir Yabancı olduğunu o kadar benimsemiştir ki çevresine buna gönülden inanarak söylemektedir, oysa aslında fiziksel olarak o çevrenin bir parçasıdır.

Zebercet için iletişim kurmak zor olmakla beraber bir ihtiyaç değildir. Kendi yarattığı hayal dünyasında çok mutlu olmasa da bu durumu değiştirmek için çok birşey yapmamaktadır. Hayatını monoton yaşamaktadır. Bu monotonluk leitmotiv tekniği ile aktarılmıştır. Yinelemeler kullanılarak Zebercet’in tekdüze hayatına vurgu yapılmakta, bu da iç sıkıntısının okuyuculara yansıtılmasına olanak vermektedir.

“Otelden pek seyrek çıkardı. (...) olağan üstü bir durum olmazsa yılda ya da iki yılda bir terziye, altı ayda bir keselenmek için hamama, dört haftada bir saç tıraşına, ayda bir otelin paralarını İstanbul’a yerleşen Faruk Keçeci’ye göndermek için postaneye giderdi. Yılda bir otelin vergisini de yatırırdı ama bunun için ayrıca çıkmazdı; postaneye gittiğinde bir gün yatırırdı. Her çıkışında, özellikle hamama gittiğinde, o yokken otelde kötü bir şey olacakmış gibi tedirginlik duyardı.” (Atılğan, s.21)

Zebercet dış dünyaya yabancılaşmış ancak onu iç dünyasında idealize etmektedir fakat otele soruşturma amacıyla gelen polisler bu idelizasyonu yıkarlar.

“Polis defterdekileri bir kâğıda yazıyordu. Günlük fişlere yazmıştım ben. Ne fişleri? Polis fişleri, karakola göndermiştim. Ha, şunlar. Karakolda bir yere atarlar onları, kimse bakmaz. Şaşılacak

şeydi yıllardır gerek babasının gerekse onun önemle, aksatmadan her hafta polise gönderdikleri kâğıtların orada bir yere atılması. Yukarıyla bir bağlantı sanırdı bunları.” (Atılğan, s.68)

Zebercet’in düşlediği dış dünya yavaş yavaş yıkılmaktadır. Yıllardır özenle hazırladığı belgelerin bir amacı olmadığını öğrenmesi ve “*Ama neden yazdırıyorlar öyleyse?*” sorusunun cevabını alamaması onu derinden etkilemiştir. Zebercet hem iç hem de dış dünyayı kendi kendine kurgulamaktadır.

Polislerin bu tavrına şaşırması figürün topluma iletişimsizliği yüzünden ne kadar yabancı kaldığının bir göstergesidir. Bununla birlikte Zebercet’de yavaş yavaş kendi düzeninden kopmaya başlar. Hayatında hiç kendi isminden birine rastlamadığı halde otelin kayıt defterine “Zebercet Gezgin“ adında birini kaydetmesi ile kusursuz düzeninin sona erdiği görülmektedir.

1.3 Zebercet ve Yabancılaşma

Zebercet’in içine dönük kişiliği kendini ifade edememe, öfkesini dışa vuramaması ile sonuçlanmaktadır. Duygularını içinde yaşayan Zebercet için, kendini ifade etmek güçbir durumdur. Zaten dışa vuramadığı duygular onun tüm bu duyguları tüm yoğunluklarıyla yaşamasını sağlamaktadır ve paylaşamadığından en ufak detaylara takılmakta, bu detaylar onun hislerini kolayca yönlendirebilmektedirler. Zebercet dış dünyayı bir bütün olarak görememektedir bütün bunlar dolayısıyla ve kendisi de dünyada küçük bir ayrıntı olarak kalmıştır. Dışarıda bir kestaneçi ile yaşadığı diyalog sonucunda Zebercet’in pasif karakteri yüzünden tepkisiz kaldığı gözlemlenmektedir. Kestaneciden kestane almaya karar verememesi sonucu kestaneçinin ona “*Ne dikildin orda ulan, yol üstünde maşatlık taşı gibi. Bas git hadi!*” (Atılğan, s.83) dediğinde sesini çıkaramamış, kestaneçinin baskınlığı altında susmuştur.

Zebercet'in aklında kestaneciyle kavga etmek düşüncesi oluşsa da bunu gerçekleştirmeye ne karakter ne de fiziksel gücünün yeteceğini düşünmektedir. Başka bir zaman kestanecinin yanına gittiğinde kestaneciye kendisini tanıyıp tanımadığını sorduğunda *“Eskiden görmüş gibiyim ya tanıyamadım.”* (Atılgan, s.90) Böyle bir yanıt yanıt alması Zebercet'i etkilemiştir ve incitmiştir de. Zebercet'in içine oturan, karakterini zedeleyen sıradan bir kestanecini zihninde bile yer etmiyor olduğunun farkına varmasıdır.

Yapıtta yalnızlığın ve iletişimsizliğin ortaya çıkardığı bir diğer sorun da cinselliktir. Zebercet'in cinselliğe yaklaşımı, sapkınlık boyutuna varabilecek derecede aşırı olup, her şeyin tekdüze ilerlediği hayatında düzensiz tek konudur. Cinsel ilişkiye girdiği tek kadın otelde çalışan Zeynep adlı ortalıkçı kadındır. Fakat onunla yaşadığı cinsel iletişim de tek boyutludur. Zebercet'in kadın uyurken onunla beraber cinsel ilişki içerisinde olması tek boyutlu, iletişimin olmadığı bir ilişkinin ortaya çıkmasına sebep olur. Karşı taraf ile empati yapmamaktadır ki empati de bir bakıma iletişimdir. Bu durumda Zebercet'in “iletimsizlik” sorunu farklı bir yönü ile gözümüze çarpar. Zebercet yalnızlığından dolayı kendi için sahip olamadıklarını başkalarından karşılamaya çalışır *“Cumartesi gecesi de dinlemedi; dün gece ses yoktu... Erkeğin sesi boğuktu, anlayamadı. Yüzü gergin, ağzı yarı açık, gözleri kısıktı.”* (Atılgan, s.27) Odak figür'ün yalnızlığının oluşturduğu derin yabancılaşma görülmektedir.

İçgüdülerinin baskınlığının yerini daha duygusal ve mantıksal düşüncelere bırakmasının muhtemel çözümü idealize ettiği gecikmeli Ankara treni ile gelen kadın ile etkileşim kurmasıdır. Bu kadının ona vaat edebileceği “iletişim” onun geri çevresi ile, dünya ile kaynaşmasına bir umut olabilir. Çünkü her ne kadar o sırada içgüdülerinin kontrolü altında olsa da esas ihtiyacı yalnızlığına bir merhemdir. Ancak Zebercet'in varlığı ve yokluğunun belli olmaması sonucu kadın onun farkına varmaz ve otelden gider.

Zebercet yalnızlığının boyutlarını daha da fark eder ve yalnızlıktan içgüdüsel isteklerini gecikmeli Ankara treniyle gelen kadının odasındaki çay bardakları, havlu ve yastıkla geçirmeye çalışır. Bu durum bilinç akışı tekniği ile aktarılmıştır. Eşyalarla birlikte kadını hatırlar ve Kadının artık gelmeyeceğini anladığı zaman da odaya yerleşir. Onun odasına yerleşmesi yalnızlığının boyutunu göstermektedir çünkü adeta sadece o kadını hatırlatan şeylere tutunmaktadır Zebercet. Anlatıcı yapıtta içine kapanık, toplumdan soyutlanmış bir tip olan Zebercet'in zihin dünyasını okuyucuya yansıtabilmek için özellikle bilinç akışı tekniğini kullanmayı tercih etmiştir.

Zebercet'in yabancılaşması yüzeysel bir yabancılaşma değildir, katmanlar halindedir. Geçmiş ile başlayan dışlanması ve buna bağlı olarak kendi ruhsal durumunu da kendi aleyhine şekillendirmesiyle sonuçlanan var oluşunu sorgulama süreci ile başlamıştır yabancılaşması. Duygularının incinmesi onun ezikleşmesine ve davranışsal bozukluklar geliştirmesine neden olmuştur. Bu davranışsal bozukluklar iletişime bile girmediği insanlardan rahatsızlık duyması ve otel dışında dış dünya kurumları ile ilgisini kesmesi olarak verilebilir.

1.4 Cinayet ve İntihar

Zebercet kafasında kurduğu hayallerin gerçekleşmemesiyle yaşadığı hayatın anlamsız olduğuna karar verir. Hayatına bir anlam verememiş olduğundan zor durumda kaçabileceği tek sığınak oteldeki rutin işleri ve gecikmeli Ankara treninden gelen kadın olmuştur. Onunla ilgili kurduğu hayallerinde gerçekleşmeyeceğini anladığında sahip olduğu tek umudu da elinden kaçırmıştır. Bu durum onun gittikçe yabancılaşarak, dış dünya ile zaten az olan olan iletişimini tamamen kaybetmesine neden olmuştur.

Zebercet hayatının anlamını da sorgulamaya başlaması kendini dış dünyaya kapatır. Gecikmeli Ankara treniyle gelen kadının bir daha gelmeyeceğini düşünmesi bu durumu tetiklemiştir. Oteli

kapatması ve ortalıkçı kadını öldürmesi sonucu pişmanlık duyması hayatına ve var oluşuna dair bir sorgulama yaptığını göstermektedir. Yani bir zamanlar hayata dair bir umudunun olma ihtimalini düşündürmektedir.

Zebercet ilk başta işlediği cinayetle ilgili pişmanlık belirtisi göstermez . Ortalıkçı kadının dünyadaki varlığının kimse için bir şey değiştirmeyeceğini düşünmektedir. Bu durum Zebercet'in düşüncelerinde iç monolog tekniği ile aktarılmıştır. Etrafında düşüncelerini aktaracağı kimse olmadığı ve yaptığı şey bir suç olduğu için Zebercet bu düşüncelerini sesli olarak paylaşmadığı için anlatıcı iç monolog tekniği ile Zebercet'in düşüncelerini aktarmıştır. *“Yeryüzünde canlı kalmanın bir bakıma suç işlemeden olamayacağını bilmeyen, kendilerini suçsuz sanan insanlardan çekiniyor, utanıyordu.” (Atılgan, s.96)* Okuyucu ile kahraman arasından yazarın soyutlanması şeklinde kurgulanan iç monolog tekniği ile de kahramanın okuyucu tarafından daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamaktadır

Zebercet tanık olarak katıldığı sorguda, ortalıkçı kadını öldürmenin suçluluğu ile yüzleşmek zorunda kalmıştır. Gerdek gecesi eşini öldüren adamın sorgusu sırasında adam kendisine sorulan sorulara cevap vermemektedir. Tanık olarak sorguya katılan Zebercet ise bu sırada suçluluğu ile yüzleşir. Zebercet de aynı şekilde suçsuz bir kadını öldürdüğü ve herkesten sakladığı için suçludur. Burada kendi suçuyla ilgili yüzleşmeyi yaşar Zebercet.. Onun kendisini sorgulaması sırasında *“Doktor kız oğlan kız dedi. Babası kızının üstüne erkek sinek kondurmadığını söyledi. Neden öldürdün onu? Babası mı babası çoktan ölmüş sonra evermişler bozuk çıktı diye sabaha karşı geri göndermiş sabaha karşı çıplaktı yatakta gözleri ağzı açık yorganı üstüne çektim...” (Atılgan, s.90)*

sözleri ile düşündükleri aktarılmıştır. Zebercet yaptığı bu davranışın bir nedeni olmadığını, Emekli Subay gibi bir süreç yaşadığını düşünür:

“Ağır bir söz mü söyledi sana? Vurdu mu? Bilemiyorum nedensiz olamaz mı ağır bir söz söylemek vurmamak ya da konuşmamak vurmamak bir şeyler uydurmamı istiyor yaptığımı yasaların daracık bir bölümüne sığdırmak nasıl da Emekli Subay’a benziyor tuhaf kızını ya da karısını boğsaydı...”

(Atılğan, s.75)

Zebercet’in yaptıkları sonucunda bunalıma girmesi, onu intihara kadar sürükler. *“Ben kaçamam bağlıyım burada ölülere konağa”* **(Atılğan, s.104)** Zebercet için yalnızlığı, yabancılığı ve iletişimsizliği ona taşıyabileceğinden fazla yük olmuştur. Zaten onun için bir anlamı olmayan hayatını da sonlandırmaya karar verir, intiharı durumundan tek kaçış olarak görmektedir. Bu şekilde 28 Kasım tarihinde intihar etmeye karar verir. Ancak vakti belirlemenin gereksiz olduğunu fark eder. *“Yirmi sekiz Kasımda olursa süreksizliğin, tutarsızlığın, saçmalığın bir anlamı mı olacaktı sanki?”* **(Atılğan, s.105)** Var oluş sorunu burada göze çarpar. Zamanın anlamsızlığı odak figürün aslında geçen zaman boyunca hayata anlam vermemesinden ve bundan dolayı kayda değer bir şey yapmaması yüzünden anlamsızdır onun için. Yapıt boyunca yirmi sekiz sayısı leitmotif tekniği ile vurgulanmıştır. Anlatıcı’nın yapıtta kullandığı leitmotifler odak figürünün saplantılı ruh halini ortaya koymakta, anlatımda bu ruh halini yoğunlaştırarak aktarmaktadır. Aynı zamanda bu aynı tekrarlar Zebercet’in yaşamı gibi de tekdüzedir: aynı ve değişmez.

Bütün bunlardan yola çıkarak 10 Kasım tarihinde hayatına bir nokta koymaya karar verir. *“Dışarıdan birkaç arabanın korna seslerini duydu; başka araçlar da katıldılar buna; kornalar, tren düdüğüleri, fabrika düdüğüleri arasız, kesintisiz ötmeye başladı.”* **(Atılğan, s.108)** Zebercet dışarıdaki hayatın kendisinin varlığı veya yokluğu ile değişmeyeceğini fark eder. Zebercet kendi varlığının dünya için bir şey değiştirmeyeceğini bir kez daha görmektedir ancak her ne kadar tarihe önem vermemek gerektiğini düşünse de yine de belirli bir tarih seçmiştir en sonunda. Bu geçmişe bağlı olmamasından söyledikleri ile tutarlı olma isteğinden yoksun olmasından kaynaklanmaktadır

Sonuç

Yusuf Atılgan'ın "Anayurt oteli" adlı yapıtı iletişimsizlik, yalnızlık ve yabancılaşma üzerinden odak figürün var oluş sorununu ele almaktadır. Odak figür Zebercet'in toplum içerisinde yalnız kalması ve intihar etmesi arasındaki süreç anlatılmıştır. Zebercet'in ruh dünyası küçük olaylardan çabuk etkilenmektedir ve hayal kırıklıklarıyla doludur. Bu kırılmanın ortaya çıkmasında hem Zebercet'in çocukluğunda yaşadığı toplumsal baskının hem de aile büyüklerinin içinde bulunduğu ruhsal saplantıların etkisinin olduğu görülmektedir.

Odak figürün içinde bulunduğu durumlar ve var oluş sorununun süreci "Zebercet ve Yalnızlık", "Zebercet ve İletişimsizlik", "Zebercet ve Yalnızlık" ve "cinayet ve İntihar" adları altında dört ana başlıkta incelenmiştir. Bu ana başlıkların amacı Atılgan'ın üzerinde durduğu ana izlekler olan "iletişimsizlik" "yabancılaşma" "yalnızlık" kavramlarını daha derin bir anlamda irdelemek için seçilmiştir. Yapıtta bu kavramların odak figür üzerindeki etkisi ele alınarak dışlanmanın insanların içgüdüleri ve duygusallıklarının seviyelerinin hangi etkenler tarafından belirlendiği işlenmiştir.

Okuyuca aktarımda üçüncü tekil şahıs üzerinden Zebercet'in toplumdaki yeri dışarıdan bir göz ile anlatılmış, odak figürün çevresinden olan soyutlanmasının daha keskin hatlarla yansıtılması sağlanmıştır. Odak figürün bu süreçlerden geçmesi bir bakıma geçmişinde gördüğü muameleden kaynaklanmaktadır. Bir bakıma kendisini soyutladığı toplum onu şekillendirendir çünkü onun fiziksel özelliklerinden yola çıkarak karakteri hakkında belirlemeler yapmışlardır ve odak figür bunu benimseyerek onların oluşturduğu kişiye dönüşmüştür. Toplumun ona karşı olan tutumu kin tutmasına sebep olmuş ve bu yalnızlaşmış kendisini ayrı hissetmesine, yabancılaşmasına sebep

olmuştur. Bu tutum odak figür Zebercet dışında geleneksel toplumda, tabakalaşma sonucunda alt ve verimsiz sınıf olarak ortaya çıkan Ortalıkçı Kadın ve Emekli Subay figürlerinde de görülmektedir. Toplum düzenine alışmamış bu figürler de toplumsal düzene bir katkı sağlayamadıklarından dolayı kendi hayatlarında monotonlaşmışlardır ancak bu durumlar aktarılırken Zebercet'inkine göre kıyasa daha az teknik kullanılarak daha az yoğunlaşmış bir karamsarlıkta verilmektedir. Zebercet'in karamsarlığı, ve tükenmişliği onun cinayet işlemesine ve ardından da bir kaçış olarak gördüğü ölüm düşüncesinin zihninde oluşmasına sebep olur. Bu kaçış sadece adaletten değil, aynı zamanda toplumdaki da kaçıştır. Bu dışlanmış figürlerin hayatlarında birbirleri ile iletişim kurmaları çevrelerindeki toplumdaki soyutlanmaları sonucunda yabancılaşmış yeni bir grup oluşturmuştur. Zebercet'in kendi iç dünyasına daha yakın olan bu grupta da kendi var oluşunu sorgulaması Atılğan'ın keskin yabancılaşma temasını göstermektedir.

Sonuç olarak "Anayurt Oteli" adlı yapıtta insanların çevrelerine karşı soyutlanmalarının arka planı ve bu soyutlanma sonucu ortaya çıkan içgüdülerin, karmaşık ve bir o kadar da yoğun duyguların etkileri işlenmiştir. odak figür Zebercet'in toplum içerisinde yalnız kalması ve intihar etmesi arasındaki süreç anlatılmıştır. Atılğan'ın eserde bireyler arasındaki iletişim sorunlarını sıklıkla tercih ettiği görülmüştür. Bu unsurlar birey – toplum ve kadın – erkek çatışmasıdır. Yazar bu iletişim sorunlarını kullanarak toplumsal sorunlara dikkat çekmeyi amaçlar. Yapıtta Zebercet üzerinden yabancılaşma ve iletişimsizlik neden ve sonuçları ile ele alınarak ve irdelenmiş ve toplumsal sorunlara da gönderme yapılarak bireyin toplumun kurbanı olduğu vurgulanmıştır.

Kaynakça

Atılın, Yusuf. Anayurt Oteli. 15. Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2016

Atılın, Yusuf . Aylak Adam. 50. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, Mart 2017

Yolalan, R. (2009). Yusuf Atılın'ın Romanlarında Birey ve Birey Sorunları. Yayınlanmamış

Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne